

Η απελευθέρωση της πόλης των Γρεβενών , 1912

Η 13η Οκτώβρη αποτελεί για τα Γρεβενά ορόσημο θυμίζοντας σε όλες και όλους εμάς το τέλος της δυσβάσταχτης οθωμανικής κατοχής και την έναρξη της ανεξάρτητης ιστορικής πορείας του νομού. Η νικηφόρα προέλαση του ελληνικού στρατού στα βόρεια τμήματα της ελληνικής επικράτειας και κυρίως η νίκη στο Σαραντάπορο υπήρξαν καθοριστικές για την φθίνουσα παρουσία των τουρκικών δυνάμεων στην περιοχή και την τελική άτακτη φυγή τους. Μετά από αιώνες σκλαβιάς και υποτέλειας η πόλη παραδόθηκε στα χέρια των Ελλήνων κατοίκων της ανοίγοντας το δρόμο για την ένωση με την ελεύθερη Πατρίδα.

Και ενώ για τα Γρεβενά η απαρχή της νεότερης τοπικής ιστορίας ορίζεται από την 13η Οκτωβρίου, για τη συλλογική εθνική μας μνήμη το 1821 σηματοδοτεί με τον εμβληματικότερο πλέον τρόπο τη δικαίωση της θυσίας τόσων ανθρώπων ζωών, του αγώνα για τη διατήρηση της ελληνικότητας, της θρησκείας και της βαθιάς πίστης στις αρχαίες ελληνικές αξίες της ελευθερίας, της ισότητας και της δημοκρατίας. Με την ευκαιρία λοιπόν της τοπικής γιορτής συμμετέχουμε κι εμείς στο εθνικό εορτασμό των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης πιστεύοντας τη διττή λειτουργία των επετείων· αφενός υπομνηστική ως προς τα επιτεύγματα του ένδοξου παρελθόντος, αφετέρου προτρεπτική να καλλιεργούμε εμείς οι επίγονοι και συνεχιστές άσβεστο ηθικό χρέος για τον αγώνα τους.

Και ασφαλώς η εποχή μας μάς θέτει αντιμέτωπους με διαφορετικές προκλήσεις, αλλά εξακολουθεί να απαιτεί από εμάς συστράτευση στον κοινό στόχο που δεν είναι άλλος από την ανάπτυξη και την πρόοδο του τόπου και των ανθρώπων του. Ένας τόπος δύσβατος και φτωχός τότε, εξωστρεφής και σε τροχιά ανάπτυξης σήμερα. Ένας τόπος με μικρό αριθμητικά δυναμικό, αλλά σπουδαίο σε ποιότητα και επιμονή. Ένας τόπος που προχωρά σταθερά μπροστά τα τελευταία χρόνια επενδύοντας σε σπουδαία έργα υποδομών για την ειρήνη και την πρόοδο.

Ο Δήμος Γρεβενών μετέρχεται της διπλής αυτής ευκαιρίας και συνδιοργανώνει με τον Σύλλογο Φίλων Φιλαρμονικής «Ορφέα» μια σειρά από πολιτιστικές εκδηλώσεις ενδεικτικές του πνεύματος και του χαρακτήρα των επετείων. Επιπλέον, έχουμε την τιμή να φιλοξενήσουμε στους χώρους πολιτισμού μας πολιτιστικούς συλλόγους από την Κέρκυρα και το Μεσολόγγι που θα εμπλουτίσουν με τις δικές τους συνδρομές τις εκδηλώσεις αυτές και θα ενισχύσουν τους ήδη στενούς δεσμούς που προϋπάρχουν. Τα Γρεβενά άλλωστε είναι και φιλοδοξούν να παραμείνουν μια πόλη με ανοιχτούς ορίζοντες, όπου τα έργα ειρήνης, παιδείας και πολιτισμού θα είναι πάντα ευπρόσδεκτα και θα τιμούνται δεόντως.

Με τιμή
Ο Δήμαρχος Γρεβενών

Γεώργιος Δασταμάνης

Πρόγραμμα εκδηλώσεων

12 Οκτωβρίου 2021

Ώρα 7:00 μ.μ. ~ Πανοηγυρική εκδήλωση στο Κέντρο Πολιτισμού του Δήμου Γρεβενών

Χαιρετισμοί επισήμων

Ομιλία του Δημάρχου Γρεβενών Γεωργίου Δασταμάνη

Ομιλία του προέδρου του Συλλόγου Φίλων Φιλαρμονικής Γρεβενών «Ο Ορφέας» Μιχάλη Κοκκινάκη

Ομιλία του ερευνητή της Ακαδημίας Αθηνών Χαρίτωνα Καρανάσιου

Ομιλία του συνταγματάρχη ε.α., συλλέκτη και συγγραφέα Βασίλη Νικόλτσιου

Ομιλία του συλλέκτη, ερευνητή και συγγραφέα Βαγγέλη Νικόπουλου

Προβολή του Ντοκιμαντέρ «Θεόδωρος Ζιάκας ο επαναστάτης των Γρεβενών», παραγωγή του Δήμου Γρεβενών

Την εκδήλωση θα συντονίσει η Αρχαιολόγος - Μουσειολόγος Τατιάνα Μητσιούλη.

13 Οκτωβρίου 2021

Ώρα 8:30 π.μ. ~ Έπαρση της σημαίας με τη συνοδεία της Φιλαρμονικής Ένωσης Κέρκυρας «Καποδίστριας» που στη συνέχεια θα παιανίζει εωθινό στους δρόμους της πόλης και θα συμμετέχει στις εορταστικές εκδηλώσεις της επετείου των Ελευθερίων των Γρεβενών.

Ώρα 10:30 π.μ. ~ Επίσημη Δοξολογία στον Ιερό Μητροπολιτικό Ναό

Ώρα 11:30 π.μ. ~ Παρέλαση στην οδό Κωνσταντίνου Ταλιαδούρη

Ώρα 12:30 μ.μ. ~ Εγκαίνια της έκθεσης «Η Επανάσταση του 1821 στη Μακεδονία»

στον εκθεσιακό χώρο του Δήμου Γρεβενών (Ισόγειο Δημαρχείου)

Ώρα 13:00μ.μ. ~ Εγκαίνια της έκθεσης «Αγώνες για την Ελευθερία»

στον Εκθεσιακό Χώρο Νικολάου και Ελένης Καρναβά

(οδός Κωνσταντίνου Παλαιολόγου και ιατρού Νικολάου Καρναβά)

Ώρα 14:00 μ.μ. ~ Λήξη εκδηλώσεων στην πλατεία Αιμιλιανού με την ακρόαση μουσικών συνθέσεων

από τη Φιλαρμονική Ένωση Κέρκυρας «Καποδίστριας»

Στους χώρους των εκθέσεων θα εκτεθούν εθνικά κειμήλια και τεκμήρια από τις συλλογές Βασιλείου Νικόλτσιου και Βαγγέλη Νικόπουλου, υλικό από το αρχείο του Διονύση Στεργιούλα, καθώς και οι στρατιωτικές φιγούρες και ιστορικές μινιατούρες του Αθανάσιου Ζηβώνη.

Στις παραπάνω εκδηλώσεις θα συμμετέχει ο Όμιλος Φίλων Ιστορικής Φορεσιάς & Οπλισμού Μεσολογγίου «Ο Λιάρος».

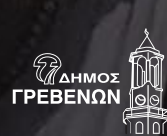
Σε περίπτωση εκτάκτων μέτρων λόγω covid 19 το πρόγραμμα εκδηλώσεων θα τροποποιηθεί.

Ημέρες και ώρες λειτουργίας εκθέσεων:

Από Τρίτη έως Παρασκευή: 9 :30 π.μ. - 14:00 μ.μ. και 17:30 μ.μ. - 21.00 μ.μ.,

Σάββατο - Κυριακή ανοικτές εναλλάξ ανά εβδομάδα ίδιες ώρες. Δευτέρα κλειστές.

Συνδιοργάνωση:

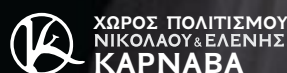

Συμμετέχουν:

Φιλαρμονικής Ένωσης Κέρκυρας «Καποδίστριας»

Όμιλος Φίλων Ιστορικής Φορεσιάς & Οπλισμού Μεσολογγίου «Ο Λιάρος».

Ίδρυμα Βαρώνου Μιχαήλ Τσισίτσα

S+I grevenoi.gr

1821-2021

Εκθέσεις εθνικών κειμηλίων και τεκμηρίων

Η επανάσταση του 1821 στη Μακεδονία

Αγώνες για την Ελευθερία

Γρεβενά 13.10.2021 - 10.4.2022

Συνδιοργάνωση:

Α΄ Βαλκανικός πόλεμος, 1912

Ο Μακεδονομάχος Παύλος Μελάς

Ο κληρικός - αρματωλός Παπαγιώργης, «Ντελή Παπάς»

Ο φιλέλληνας Λόρδος Βύρων

Πιστόλα εποχής επανάστσεως 1821

Νεκρικό προσώπειο Θεόδωρου Κολοκοτρώνη

Ο εορτασμός των 200 χρόνων από την Επανάσταση του 1821, είναι κυρίως πράξη ευγνωμοσύνης, ένα μνημόσυνο των ηρώων και των μαρτύρων, που μας χάρισαν τα υπέρτατα αγαθά της ελευθερίας και της εθνικής ανεξαρτησίας, αλλά και μια υπόσχεση να διαφυλάξουμε αυτά που με τόσες θυσίες μας χάρισαν.

Η ανθρωπινή μνήμη, όταν δεν τροφοδοτείται με μνημεία και εικόνες διαγράφει ακόμη και σημαντικά γεγονότα που κατέγραψε. Οι εκθέσεις που οργανώθηκαν από τον Σύλλογο Φίλων Φιλαρμονικής Γρεβενών «Ο Ορφεύς» και τον Δήμο Γρεβενών φιλοδοξούν να καλύψουν αυτό το κενό με την οργάνωση εκθέσεων οι οποίες είναι αφιερωμένες στον εορτασμό των διακοσίων χρόνων από την εθνική μας παλιγγενεσία, αλλά και στα πρώτα 100 χρόνια του ελεύθερου ελληνικού κράτους. Η πόλη των Γρεβενών απελευθερώθηκε κατά τη διάρκεια του Α΄ Βαλκανικού Πολέμου, στις 13 Οκτωβρίου 1912, μετά από 500 σχεδόν χρόνια δουλείας.

Προκειμένου να επιτευχθεί η καλύτερη δυνατόν παρουσίαση των ιστορικών γεγονότων επιλέχθηκε, εκτός από τις φωτογραφίες και τα κείμενα να παρουσιαστούν κειμήλια από τις συλλογές του Βαγγέλη Νικόπουλου, Διονυσίου Στεργιούλα, Αθανασίου Ζηβώνη και τη δική μου. Τα κειμήλια, συνδεδεμένα μεταξύ τους, δίνουν σάρκα και οστά στα γεγονότα, που έλαβαν χώρα στην Ελλάδα τον πρώτο αιώνα του ελευθερου ελληνικού κράτους. Μπορούν να τα περιγράψουν πολύ καλύτερα από τα ιστορικά κείμενα, όσο καλογραμμένα και αν είναι αυτά. Η αναζήτηση των κειμηλίων από τους συλλέκτες είναι η δική τους ελάχιστη συνεισφορά στην ανάδειξη και στην τεκμηρίωση του ιστορικού παρελθόντος. Τα αντικείμενα που έχουν επιλεγεί έχουν τη δυνατότητα να αφηγηθούν μια ιστορία, να θέσουν ερωτηματικά, να οξύνουν τη συνείδηση και να αυξήσουν τη διάθεση του επισκέπτη να πληροφορηθεί τα ιστορικά γεγονότα. Τα κειμήλια αυτά φυλάσσονταν από τους συλλέκτες σε αποθήκες και με την ευκαιρία της παρούσας έκθεσης βγήκαν από το σκοτάδι της αποθήκευσης, αποδόθηκαν σε κοινή θέα και έγιναν κτήμα όλων των κατοίκων των Γρεβενών. Ιδιαίτερα συγκινεί η παρουσία των όπλων που μας χάρισαν την ελευθερία. Είναι χαρακτηριστικό το τετράστιχο:

*«Δεν είναι για χαροκοπιές και για τα πανηγύρια
οι φουστανέλες, τ’ άρματα, η φέρμελη η χρυσή
τ’ άγιασε το αίμα και η φωτιά φέρτε λιβανιστήρια,
τόχτε τα στα κονίσματα και ανάφτε τους κερι».*

Η αναφορά, εκτός από την Επανάσταση του 1821, στον Μακεδονικό Αγώνα και στους Βαλκανικούς Πολέμους έγινε για τους Μακεδόνες, ο μεν Μακεδονικός Αγώνας κατόρθωσε να διασώσει τις ψυχές των Ελλήνων και οι Βαλκανικοί Πόλεμοι να τις απελευθερώσουν. Αντιλαμβανόμαστε όλοι τους λόγους που οργανώνονται αυτές οι εκδηλώσεις μνήμης και αισθανόμαστε όλοι υποχρέωση να προβάλλουμε αυτά τα ιστορικά γεγονότα και να αποτιμήσουμε τη σημασία τους.

Έχουμε υποχρέωση σε αυτούς που μας χάρισαν την ελευθερία, να τους θυμόμαστε και να τους τιμούμε. Ο Κωστής Παλαμάς σε τέσσερις στίχους επισημαίνει τους λόγους:

*«Χρωστάμε σε όσους ήρθαν, πέρασαν
θα ρθούνε, θα περάσουν,
κριτές θα μας δικάσουν,
οι αγέννητοι, οι νεκροί».*

Βασίλειος Νικόλτσιος

Συνταγματάρχης ε.α.–Φαρμακοποιός

Συλλέκτης, συγγραφέας

Η ιστορία του νεώτερου Ελληνισμού ξεκινά με την κατάκτηση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς το 1453 και στη συνέχεια της Κρήτης το 1669. Από τα Ορλωφικά του 1770 ως το ξέσπασμα της Ελληνικής Επανάστασης, από την αφύπνιση των υπόδουλων Ελλήνων ως την εξέγερσή τους, από τον πόλεμο της ανεξαρτησίας και την ολοκλήρωση του Αγώνα ως τη δημιουργία ενός νέου, ενιαίου, ελεύθερου ελληνικού κράτους, ο δρόμος προς την υλοποίηση του εθνικού οράματος υπήρξε μακρύς και δύσβατος. Σημαδεύτηκε από εξάρσεις και απογοητεύσεις, επιτυχίες και παλινδρομήσεις, λαμπερές και σκοτεινές στιγμές.

Η Ελληνική Επανάσταση, που ξεκίνησε το 1821 και τελείωσε το 1830, οδήγησε στην αναγνώριση του εθνικού ανεξάρτητου κράτους με το όνομα Ελλάς, του πρώτου ανεξάρτητου στην Ανατολική Μεσόγειο, που δημιουργήθηκε με απόσπαση από την Οθωμανική αυτοκρατορία, ενώ ήταν η δεύτερη εξέγερση στα Βαλκάνια έπειτα από την επανάσταση των Σέρβων το 1804, η οποία έληξε με τη δημιουργία ενός αυτόνομου και όχι ανεξάρτητου κράτους όπως το ελληνικό.

Η Επανάσταση του 1821 ήταν καρπός της Γαλλικής και της Αμερικάνικης Επανάστασης και το αποτέλεσμα μιας εξέγερσης που είχε σκοπό να δημιουργήσει ένα εθνικό κράτος. Η πρωτοτυπία της ελληνικής περίπτωσης ήταν ότι επρόκειτο για μία επανάσταση σχεδιασμένη από μια μυστική εταιρία, που ετοιμαζόταν αρκετά χρόνια με ένα συγκεκριμένο στόχο, τη δημιουργία ενός νέου κράτους. Η Φιλική Εταιρεία, που ιδρύθηκε στη Οδησό το 1814, υπήρξε καταλυτική για το ξεκίνημα αυτής της επανάστασης.

Η Φιλική Εταιρεία, που βασιζόταν σε μια τεχνογνωσία συνωμοτικών επαναστατικών οργανώσεων που δρούσαν στην Ευρώπη, προχώρησε το 1817 σε ένα άνοιγμα με την αναζήτηση δικτύων, χρημάτων και υποστηρικτών της στην Ευρώπη, προετοιμάζοντας την έκρηξή της στον ελλαδικό χώρο. Η επανάσταση, όπως και όλες οι επαναστάσεις, είναι μια κρίσιακή στιγμή που σηματοδοτεί και στοχεύει σε ρήξη με τη προηγούμενη κατάσταση, στην οικοδόμηση ενός καινούργιου πράγματος και σε μια τομή στην ιστορία των κοινωνιών.

Ο ελληνικός απελευθερωτικός Αγώνας του 1821 προκάλεσε έκπληξη και συγκίνηση σε ολόκληρη την Ευρώπη και Αμερική. Στο θαυμασμό των ευρωπαίων για την αρχαία Ελλάδα και τα κλασικά πρότυπα, προστέθηκε ο θαυμασμός για τους υπόδουλους Έλληνες που πολεμούσαν για την ελευθερία τους.

Το κίνημα του Φιλελληνισμού, που εκδηλώθηκε κατά την περίοδο της Ελληνικής Επανάστασης, είναι ένα τεράστιο κεφάλαιο, μοναδικό στην παγκόσμια ιστορία, καθώς κανένας λαός δεν θα μπορούσε σε τέτοια κρίσιμη ώρα, να έχει το προνόμιο που είχαν οι Έλληνες, οι οποίοι ήταν γνωστοί χάρη στους προγόνους τους, που οι λαοί της Ευρώπης από τον 14ο ήδη αιώνα θαύμαζαν και μελετούσαν. Ευρωπαίοι και Αμερικανοί, συγκινήθηκαν βαθιά όταν πληροφορήθηκαν τον Αγώνα των Ελλήνων, καθώς οι αρχαίοι Έλληνες θεωρούνταν από τον δυτικό κόσμο η βάση των ιδεών και του πολιτισμού τους. Αυτό έκανε τη διαφορά στην Ελληνική Επανάσταση, καθώς η Αγγλία, η Γαλλία και η Ρωσία τάχθηκαν υπέρ των Ελλήνων, υποστηρίζοντας τη δημιουργία ενός ανεξάρτητου ελληνικού κράτους.

Οι Αμερικανοί Φιλέλληνες ήταν αυτοί που προσπάθησαν να πείσουν το αμερικανικό κοινό ότι η Ελλάδα ως γενέτειρα του δυτικού πολιτισμού, άξιζε να αναστηθεί ως ελεύθερο και δημοκρατικό κράτος. Αυτή η ζέση με την οποία οι Αμερικανοί έσπευσαν να συγκεντρώσουν χρήματα, ρουχισμό και τρόφιμα για τον άμαχο ελληνικό πληθυσμό ονομάστηκε «ελληνικός πυρετός» και προσέφερε ανακούφιση στους υπόδουλους.

Στην πυροδότηση του δημοσίου αισθήματος και της συμπάθειας υπέρ της Ελλάδας συνέπραξαν οι σημαντικότεροι εκπρόσωποι του Νεοελληνικού Διαφωτισμού, μεταξύ των οποίων ο λόγιος Αδαμάντιος Κοραΐς και ο στοχαστής, επαναστάτης και εθνομάρτυρας Ρήγας Βελεστινλής, ενώ παράλληλα συνέτειναν και τα γεγονότα της

Βαγγέλης Νικόπουλος

Συλλέκτης, Ερευνητής και Συγγραφέας